

Sygnatura akt XVIII C 546/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 14 sierpnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XVIII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Ławrynowicz

Protokolant: st. sekretarz sądowy Karolina Jeżewska

po rozpoznaniu w dniu 7 sierpnia 2018 r. w Poznaniu

sprawy

z powództwa

A. Z. i J. N.

przeciwko

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powódki A. Z. tytułem nakładów rewitalizacyjnych na nieruchomości 22.687,33 zł (dwadzieścia dwa tysiące sześćset osiemdziesiąt siedem złotych i trzydzieści trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 4 marca 2013 r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki J. N. tytułem nakładów rewitalizacyjnych na nieruchomości 22.687,33 zł (dwadzieścia dwa tysiące sześćset osiemdziesiąt siedem złotych i trzydzieści trzy grosze) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 4 marca 2013 r. do dnia zapłaty;
3. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
4. kosztami procesu obciąża w całości pozwanego i w związku z tym:
  - a) zasądza od pozwanego na rzecz powódki A. Z. 8.688,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,
  - b) zasądza od pozwanego na rzecz powódki J. N. 8.688,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,
  - c) nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu 5.576,62 zł tytułem niepokrytych wydatków związanych z opiniami biegłych i 1.799 zł tytułem uzupełniającej opłaty sądowej od pozwu.

/-/ SS O Magdalena Ławrynowicz

Sygnatura akt XVIII C 546/15

UZASADNIENIE

WYROKU KOŃCOWEGO

Powódki A. Z. i J. N. w pozwie z dnia 4 marca 2013 r. wniosły o zasądzenie na swoją rzecz solidarnie od pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. kwoty 81.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty,

w tym kwoty 30.000 zł tytułem odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku powódek i kwoty 51.000 zł tytułem częściowego odszkodowania za spadek wartości nieruchomości powódek oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódki wskazały, że nabyły nieruchomość w 2000 r. i stały się jej użytkownikami wieczystymi. W lipcu 2007 r. zakończyła się budowa domu mieszkalnego na nieruchomości i od tego czasu mieszka na niej powódka A. Z. z rodziną. Nabywając działkę powódki liczyły się z możliwością hałasu wpływającego na komfort przebywania w budynku mieszkalnym, ale w granicach norm i standardów wyznaczonych przez przepisy Prawa ochrony środowiska. W wyniku rozbudowy lotniska nieruchomość powódek narażona jest na większy hałas niż dotychczas, gdyż położona jest w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania wprowadzonym uchwałą Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12 z dnia 30 stycznia 2012 r. Powódki wskazały, że wartość nieruchomości uległa zmniejszeniu z powodu hałasu związanego z ruchem lotniczym i w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania. Wskazały również, że oddziaływanie lotniska, w związku z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi, obliguje je do poczynienia nakładów mających na celu zwiększenie izolacyjności akustycznej pomieszczeń mieszkalnych znajdującego się na terenie nieruchomości budynku. Jako podstawę prawną swoich roszczeń powódki wskazały art. 129 ust. 2 oraz art. 136 ust. 3 w zw. z art. 129 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska. (k. 1-8)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Odnosząc się do poziomu hałasu określonego w rozporządzeniu o wprowadzeniu strefy, pozwany podniósł, że natężenie to dotyczy najgorszej, hipotetycznej doby w roku, przy rozwoju lotniska do 2034 r. i faktycznie wyznaczona granica hałasu może nie zostać nigdy osiągnięta. W zakresie sytuacji akustycznej wokół lotniska, pozwany wskazał na podejmowane przez siebie działania mające na celu ograniczenie poziomu hałasu oraz że od 2013 r. nastąpił spadek operacji lotniczych. Pozwany podniósł, że nie jest wykluczone, iż zastosowane w budynku powodów rozwiązania techniczne są wystarczające dla zapewnienia komfortu akustycznego w pomieszczeniach wymagających ochrony akustycznej (k. 60-78)

W piśmie procesowym z dnia 10 lipca 2015 r. powódki zmodyfikowały żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki A. Z. kwoty 35.900 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za spadek wartości prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w wyniku wprowadzenia OOU oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki J. N. kwoty 35.900 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za spadek wartości prawa użytkowania wieczystego nieruchomości w wyniku wprowadzenia OOU (k. 471-472).

Wyrokiem częściowym z dnia 28 lipca 2015 r. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz każdej z powódek tytułem spadku wartości nieruchomości po 35.900 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 4 marca 2013 r. do dnia zapłaty (k. ???).

Wyrokiem z dnia 7 marca 2016 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił powyższy wyrok w części rozstrzygającej o ustawowych odsetkach od zasądzonych na rzecz powódek kwot po 35.900 zł w ten sposób, że zasądził je od kwot po 25.500 zł od dnia 28 października 2014 roku, a od kwot po 10.400 (dziesięć tysięcy czterysta) zł od dnia 19 lipca 2015 roku, oddalając powództwo w pozostałym zakresie; w pozostałej części apelację pozwanego oddalił i pozostawił Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego (k. 722).

Uzasadniając zmianę orzeczenia Sąd II instancji wskazał, że wysokość szkody została ustalona dopiero w toku procesu i to ostatecznie na podstawie opinii biegłego, w związku ze stanowiskiem biegłego powódki rozszerzyły powództwo w dniu 14 lipca 2015 r., a opinia została pozwanej spółce doręczona w dniu 24 października 2014 r. Biorąc pod uwagę art. 363 § 2 k.c. Sąd II instancji w konsekwencji uznał roszczenie za wymagalne po upływie czterech dni od doręczenia pozwanemu odpisu opinii biegłego, tj. od 28 października 2014 roku, skoro w sprawie nie zostały naprowadzone i wykazane przez powódkę okoliczności, które nakazywałyby przyjęcia za podstawę ustalania odszkodowania cen istniejących w innej dacie, niż data sporządzenia opinii przez biegłego (k. 727-743).

Pismem z dnia 3 sierpnia 2018 r., doręczonym pełnomocnikowi pozwanego za pośrednictwem Sądu na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2018 r., powódki powołując się na opinię biegłego z dziedziny budownictwa sporządzoną w sprawie, rozszerzyły powództwo w zakresie nakładów rewitalizacyjnych o kwotę 15.374,66 zł i wniosły o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódek 45.374,66 zł tytułem rewitalizacji akustycznej wraz z odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu. Na rozprawie pełnomocnik powódek doprecyzował rozszerzone żądanie wnosząc o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódek 45.374,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (k. 1084 i 1093).

Pełnomocnik pozwanego na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2018 r. wniósł o oddalenie powództwa również w rozszerzonej części i zakwestionował zasadność przyjęcia jako podstawy zwrotu nakładów kosztów montażu wentylacji mechanicznej powołując się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 7 czerwca 2018 r. wydany w sprawie I ACa 1309/17 (k. 1093).

Pełnomocnik powódek wskazał, że pogląd ten nie ma znaczenia w przedmiotowej sprawie, albowiem strona powodowa mając jego świadomość, rozszerzyła pozew w zakresie uwzględniającym koszty wentylacji hybrydowej z nawiewnikami, a nie wentylacji mechanicznej nawiewno – wywiewnej (k. 1093).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Lotnisko P. - Ł. powstało w 1913 r. jako pruskie lotnisko wojskowe w Ł. pod P.. Przed I wojną światową, a także w czasie jej trwania, na lotnisku funkcjonowała szkoła pilotów, obserwatorów i mechaników, poza tym naprawiano tam samoloty i składowano sprzęt lotniczy. W latach 1931 - 1938 nastąpiła rozbudowa cywilnej części lotniska, port w Ł. stał się drugim po W. - O. lotniskiem w kraju. W 1987 r. powstało Przedsiębiorstwo Państwowe (...), które przejęło zarządzanie lotniskiem w Ł.. W 1993 r. przystąpiono do budowy nowego terminalu pasażerskiego, uruchomiono pierwsze połączenie zagraniczne do Düsseldorfu. W 1996 r. rozpoczęto rozbudowę i modernizację terminalu (przeprojektowanie całego obiektu, zmiana funkcjonalności pomieszczeń, połączenie hal przylotów i odlotów) oraz podpisano porozumienia w sprawie utworzenia spółki (...). W dniu 11 lipca 1997 r. utworzono spółkę (...), której udziałowcami zostali Przedsiębiorstwo Państwowe (...), Miasto P. oraz Skarb Państwa. W 2000 r. rozpoczęto prace przy budowie terminalu pasażerskiego, przystąpiono do modernizacji i rozbudowy płyty postojowej samolotów, uruchomiono połączenia do Brukseli i zawarto porozumienia o współpracy z Frankfurt Airport. W 2001 r. oddano do użytku dwa nowoczesne terminale: pasażerski i cargo oraz nową płytę postojową. W 2002 r. uruchomiono połączenia do Wiednia i Frankfurtu nad Menem. W 2003 r. uruchomiono połączenia do Kolonii/Bonn, Wiednia, Monachium i Londynu, a także oddano do użytkowania zmodernizowany terminal GA. W 2004 r. uruchomiono połączenia do Brukseli i Monachium. W latach 2005 - 2007 uruchomiono kolejne połączenia do Londyn Luton, Londyn Stansted, Dublin, Liverpoolu, Sztokholmu, Barcelona-Girona, Bristolu, Dortmundu, East Midlands, Londyn Gatwick, Edynburga, Paryż-Beauvais, Rzym-Ciampino i Krakowa. W 2008 r. przystąpiono do rozbudowy terminala pasażerskiego i dostosowano infrastrukturę do obsługi ruchu w strefie Schengen. W dniu 28 lutego 2011 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w P. wydał decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)”. W kwietniu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę terminala pasażerskiego, a w czerwcu 2011 r. rozpoczęto rozbudowę płaszczyzn lotniskowych. W lipcu 2012 r. rozpoczęto kontynuację rozbudowy terminala pasażerskiego - początek prac przy budowie nowej sortowni bagażu oraz rozbudowie strefy odlotów. Rozwój lotniska w kolejnych dziesięcioleciach skutkował wzrostem liczby pasażerów obsługiwanych przez port lotniczy. W 2000 r. skorzystało z niego 227.847 pasażerów, przy liczbie 13.225 operacji lotniczych. W 2008 r. natomiast z portu skorzystało już 1.274.679 pasażerów, a operacji lotniczych odnotowano w liczbie 23.609. W 2012 r. z portu skorzystało 1.595.221 pasażerów i odbyło się 25.261 operacji lotniczych. Lotnisko cywilne P. - Ł. jest własnością pozwanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P..

okoliczności bezsporne, a nadto dowód: decyzja w przedmiocie środowiskowego uwarunkowania dla przedsięwzięcia „Rozbudowa i modernizacja (...)” - k. 80-121, informacja dotycząca wdrożenia decyzji środowiskowej, informacje o lotnisku, wydruki dotyczące ruchu na lotnisku, statystyki - k. 37-39, 178-183

W dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P.. Uchwałą został utworzony obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P., którego zarządcą jest (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.. Przedmiotowa uchwała wyznaczyła zewnętrzną granicę obszaru ograniczonego użytkowania na podstawie: (1) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (2) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych; (3) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 50 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (4) izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory nocy LAeqN = 40 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska. Na obszarze ograniczonego użytkowania wyodrębniono dwie strefy: (1) zewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca granicą obszaru ograniczonego użytkowania, a od wewnątrz linia będąca obwiednią izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 60 dB oraz dla nocy LAeqN = 50 dB, pochodzącego od startów, lądowań i przelotów statków powietrznych oraz izolinii równoważnego poziomu dźwięku A dla pory dnia LAeqD = 55 dB oraz dla nocy LAeqN = 45 dB, pochodzącego od pozostałych źródeł hałasu związanych z działalnością lotniska; (2) wewnętrzną, której obszar od zewnątrz wyznacza linia będąca obwiednią, o której mowa w pkt 1, a od wewnątrz linia biegnąca wzdłuż granicy terenu lotniska. W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej. Wskazano również, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

W uchwale wprowadzono wymagania techniczne dotyczące budynków położonych w strefie wewnętrznej w postaci: obowiązku zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w budynkach z pomieszczeniami wymagającymi ochrony akustycznej poprzez stosowanie przegród budowlanych o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

W uchwale wskazano, że przez odpowiednią izolacyjność akustyczną przegród budowlanych należy rozumieć izolacyjność akustyczną określoną zgodnie z Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej z uwzględnieniem poziomu hałasu powodowanego przez starty, lądowania, przeloty statków powietrznych, operacje naziemne i inne źródła hałasu związane z funkcjonowaniem lotniska, przy zapewnieniu wymaganej wymiany powietrza w pomieszczeniu, a także wymaganej izolacyjności cieplnej. Wskazano również, że przez właściwy klimat akustyczny w budynkach rozumie się poziom dźwięku zgodny z obowiązującymi Polskimi Normami w dziedzinie akustyki budowlanej.

Powyższa uchwała weszła w życie w dniu 28 lutego 2012 r.

okoliczności bezsporne

Powódkom A. Z. i J. N. przysługuje w udziałach po 1/2 prawo wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w P., przy ul. (...), stanowiącej działkę nr (...), o powierzchni 0,0350 ha, zabudowanej jednorodnym budynkiem mieszkalnym w zabudowie szeregowej, dla której Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. prowadzi księgę wieczystą (...).

dowód: odpis z księgi wieczystej k. 26-36, zaświadczenie o zakończeniu budowy budynku mieszkalnego jednorodzinne w zabudowie szeregowej z dnia 30 lipca 2007 r. k. 49, opinia biegłego sądowego K. R. k. 242-298

Zgodnie z załącznikami nr 7b do uchwały Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12, nieruchomość powódek znajduje się w strefie wewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania lotniska P. - Ł. w P..

okoliczność bezsporna, a nadto dowód: opinia biegłego sądowego K. R. k. 242-298

Na dzień wejścia w życie powołanej wyżej uchwały Sejmiku Województwa (...), przedmiotowa nieruchomość zabudowana była niepodpiwniczonym, dwukondygnacyjnym budynkiem mieszkalnym w zabudowie szeregowej wykonanym w technologii murowanej. Dla powyższego terenu obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w którym miejsce położenia nieruchomości oznaczono symbolem 6MN - tereny przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z możliwością organizowania nieuciążliwych miejsc pracy oraz lokalizowania budynków gospodarczych.

dowód: opinia biegłego sądowego K. R. k. 242-298

Budynek powódek spełnia wymagania polskich norm z zakresu izolacyjności akustycznej dla występującego w środowisku hałasu z wyłączeniem hałasu lotniczego. Źródłem hałasu na tym terenie są niskie przeloty samolotów związane z operacjami startu oraz lądowania na płycie lotniska. Słyszalny jest również hałas operacji naziemnych związanych z operacjami startu i lądowania. Budynek powódek znajduje się blisko osi pasa startowego w kierunku P., co stawia go w grupie budynków o najwyższych zagrożeniach akustycznych. W pobliżu nieruchomości brak źródeł hałasu przemysłowego, linii kolejowych, linii elektroenergetycznych, dla których stwierdzono by wartości poziomu hałasu były większe od dopuszczalnych, określonych normami w przepisach prawa.

Poziom równoważny hałasu od ruchu lotniczego w środowisku dla budynku powódek, przy Alei (...) w P. ma wartość 62 dB z prognozą wzrostu hałasu do 64 dB. W Polskiej Normie PN-87/B- (...)02 dopuszczalny poziom hałasu wewnątrz pomieszczeń w porze nocnej wynosi 30 dB.

Obecnie budynek powódek nie spełnia wymogów powołanej wyżej normy. Ochrona przed hałasem w budynkach – Część 3: Wymagania dotyczące izolacyjności akustycznej przegród w budynkach i elementów budowlanych”, wymaga nakładów w związku z wprowadzeniem obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Ł. w postaci wymiany okien w salonie, pokoju na parterze i dwóch pokojach na piętrze - według specyfikacji przedstawionej w tabeli 9.2.9 opinii biegłej akustyk (k. 781). Przy wymianie okien należy uwzględnić cały system o wysokiej izolacyjności akustycznej wraz ze specjalistycznym montażem. Ważne jest równoczesne zabezpieczenie akustyczne wszystkich przegród w budynku, gdyż słabsza izolacyjność jednego z elementów obniży efekty wypadkowy. Projektowane zabezpieczenia poza wymogami akustycznymi muszą spełniać również wymagania w zakresie wentylacji pomieszczeń, pozwalających na wykluczenie otwierania okien, szczególnie w nocy, w zakresie ochrony cieplnej i przeciwpożarowej, a w szczególnych przypadkach wytrzymałościowej (ściany, stropodachy). W budynku powódek optymalnym rozwiązaniem przy tym jest wentylacja mechanicznej nawiewno – wywiewna, ale wymagania te spełni również wentylacja z zastosowaniem nawiewników higrosterownych. Dla wykonania nakładów w zakresie wymiany okien i wentylacji konieczne są też roboty przygotowawcze i wykończeniowe.

Wartość powyższych nakładów (wymiana stolarki okiennej, instalacji wentylacyjnej oraz roboty przygotowawcze i wykończeniowe), niezbędnych dla zachowania prawidłowego klimatu akustycznego w budynku powódek według cen aktualnych wynosi 48.119,44 zł brutto w przypadku wykonania instalacji mechanicznej nawiewno – wywiewnej i 45.374,66 zł brutto w przypadku wykonania instalacji wentylacji zamiennej z zastosowaniem nawiewników higrosterownych.

Dowód: opinia biegłej sądowej z dziedziny akustyki T. W. – k. 780 - 820 z odpowiedzią na zarzuty powódek z dnia 11 października 2017 r. - k. 885 i zeznaniami biegłej na rozprawie w dniu 1 grudnia 2017 r. – e-protokół z dnia 1 grudnia 2017 r. 00:02:23 – 00:33:06, k. 890-891, opinia biegłego sądowego z dziedziny budownictwa Z. B. – k. 967-1012 wraz z zeznaniami biegłego na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2018 r.- e-protokół (...):01:49 – 00:18:21 i k. 1091-1092.

Pismem z 4 stycznia 2013 r. powódki wezwały pozwaną (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. do zapłaty odszkodowania w związku z obniżeniem wartości nieruchomości (90.000 zł) i zwrotu nakładów na wygłuszenie budynku (40.000 zł), łącznie 130.000 zł po połowie dla każdej z powódek w terminie 14 dni od doręczenia wezwania. Pozwana pismem z dnia 22 lutego 2013 r. odmówił wypłaty odszkodowania za spadek wartości nieruchomości informując, że widzi możliwość wypłaty dobrowolnego odszkodowania wyłącznie na modernizację akustyczną nieruchomości w ramach procedury koncyliacyjnej.

dowód: pismo powódek z dnia 4 stycznia 2013 r. z dowodem nadania k. 50-52, pismo pozwanego z dnia 22 lutego 2013 r. - k. 53-54

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej dokumentom oraz ich odpisom i kserokopiom, albowiem nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości Sądu co do ich prawdziwości i autentyczności.

Zasadnicze dla poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie były dowody z opinii biegłych z dziedziny akustyki i budownictwa. Opinie te Sąd uznał za rzetelny i w pełni przydatny materiał dowodowy.

W pierwszej kolejności podkreślenia wymaga, iż opinia biegłego podobnie jak inne dowody podlega ocenie według art. 233 § 1 k.p.c., lecz co odróżnia ją pod tym względem to szczególne kryteria oceny, które stanowią poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (vide: wyrok SN z dnia 15 listopada 2002 roku, V CKN 1354/00, LEX nr 77046). Należy zaznaczyć, że pozwany nie przedstawił ani argumentacji ani dowodów, mogących skutecznie podważyć wnioski opinii biegłych T. W. i Z. B., a tym samym brak było podstaw do dopuszczenia dowodu z opinii innych biegłych akustyki i z dziedziny budownictwa.

W pierwszej kolejności zauważyć trzeba, że biegła T. W. wyjaśniła w sposób zrozumiały metodologię swojej pracy. Wykonując opinię, określając poziom hałasu powodowanego funkcjonowaniem lotniska P. - Ł. na terenie nieruchomości powodów, biegła stosowała zasady i tryb przewidziany w przepisach rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku oraz rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, a także wskazała na normy PN-87/B-02151/02 „Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem pomieszczeń w budynkach. Dopuszczalne wartości dźwięku w pomieszczeniach”, PN-B-02151-3:2015-10 „Akustyka Budowlana. Ochrona przed hałasem w budynkach – Część 3, Wymagania dotyczące izolacyjności akustycznej przegród w budynkach i elementów budowlanych”, zastępująca normę PN-B-02151-03:1999 „Akustyka budowlana. Ochrona przed hałasem pomieszczeń w budynkach. Izolacyjność akustyczna przegród w budynkach i izolacyjność akustyczna elementów budowlanych”. Biegła oceniła także budynek powódek w świetle wymogów obowiązujących norm - w sytuacji ograniczenia uciążliwości akustycznych w środowisku zewnętrznym do poziomów dopuszczalnych określonych w aktualnie obowiązujących przepisach.

W uchwale z dnia 30 stycznia 2012 r. Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P., mowa jest właśnie o obowiązujących Polskich Normach.

Biegła akustyk podkreśliła, że na nieruchomości powódek dominującym źródłem hałasu są operacje lotnicze tj. starty, lądowania. W pobliżu nieruchomości brak jest źródeł hałasu przemysłowego, linii kolejowych, linii elektroenergetycznych, dla których stwierdzono by, wartości poziomu hałasu były większe od dopuszczalnych, określonych normami w przepisach prawa.

W ocenie Sądu, zarówno metoda wykonania opinii, jak i wnioski są wiarygodne, rzetelne i spójne. W pisemnej opinii uzupełniającej z dnia 11 października 2017 r. biegła w sposób wyczerpujący odniosła się do uwag podniesionych do opinii przez stronę powodową. Z kolei na rozprawie w dniu 1 grudnia 2017 r. biegła w sposób jednoznaczny, spójny i

wyczerpujący odnosiła się do zarzutów do opinii sformułowanych przez stronę pozwaną w piśmie procesowym z dnia 6 września 2017 r. (k. 824 – 832).

Za bezzasadne należy uznać zarzuty pozwanego o braku kompetencji biegłej do sporządzenia opinii w zakresie rozwiązań technicznych koniecznych dla zapewnienia właściwego klimatu akustycznego. Istotnie biegła jest specjalistą w dziedzinie akustyki – fizyki, a nie budownictwa, ale za mieszczące się w jej kompetencjach należy uznać w kontekście obowiązujących norm ustalenie jakie pomieszczenia w badanym budynku i w jakim zakresie wymagają ingerencji w celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego. W szczególności dotyczy to wskazania które z przegród budowlanych aktualnie nie spełniają wymogów normatywnych i jakie – co do zasady – rozwiązania należy zastosować. Określenie szczegółowych rozwiązań tj. na jaką stolarka okienna ma być wymieniona i jakie prace budowlane muszą być przy tym wykonane, należy istotnie do biegłego z dziedziny budownictwa. I taka też sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Jeśli chodzi o rodzaj wentylacji, bo tego głównie dotyczyły zarzuty pozwanego, wskazać trzeba, że biegła zaproponowała optymalne według niej rozwiązanie – wentylację mechaniczną nawiewno – wywiewną, ale co do konkretnego rozwiązania w tym zakresie wypowiedział się ostatecznie biegły z dziedziny budownictwa. I to na jego opinii, a nie opinii biegłej akustyk w tym zakresie, oparł się Sąd wydając rozstrzygnięcie.

Biegła wyjaśniła również dlaczego hałasu lotniczego nie można traktować jako hałasu okresowego, a należy traktować jako hałas ciągły i wyjaśnienia te jako zgodne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego Sąd uznaje za wyczerpujące. Zgodzić się bowiem należy z biegłą, że nie sposób oczekiwać, by mieszkańiec budynku dotkniętego hałasem lotniczym wstawał co dwie godziny każdej nocy, by zamykać bądź otwierać okno.

Co do zarzutu niezastosowania polskiej normy PN-B- (...) -3:1999 biegła wyjaśniła, że pozwany powołuje się na nieobowiązującą już normę.

W toku przesłuchania biegła w sposób przekonujący i wyczerpujący odniosła się do pozostałych pytań sformułowanych w piśmie pozwanego z dnia 6 września 2017 r.

W zakresie rozwiązań dotyczących wentylacji biegły z dziedziny budownictwa Z. B., który posiada również kompetencje w zakresie ustalania wymogów wentylacji w pomieszczeniach oraz uprawnienia wykonawcze i projektowe w tym zakresie wyjaśnił, że ze względu na to, że po wymianie okien zostaną zmienione warunki dotyczące wentylacji pomieszczeń, należy dostosować pomieszczenia do spełnienia wymogów zapisanych w Rozporządzeniu w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi należy zapewnić odpowiednie wymiany powietrza przez cały czas obojętnie od pory roku i warunków atmosferycznych panujących na zewnątrz budynku. Biegły wyjaśnił, że wentylacja grawitacyjna (w tym nawiewniki ścienne lub okienne) działa poprawnie przy występowaniu różnicy pomiędzy temperaturą pomieszczenia a temperaturą zewnętrzną oraz przy różnicy ciśnień zależnej od siły wiatru, wilgotności powietrza itp. i to jedynie w niektórych budynkach. Okna, które należy zastosować w celu poprawy izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych w budynku powódek posiadają natomiast deklarowaną izolacyjność akustyczną jedynie w przypadku szczelnego ich zamknięcia. Charakterystyka budynku powódek powoduje, że zgodnie z normą PN-83/B-03430/A 3:2000 „Wentylacja w budynkach mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej – Wymagania”, należy w nim dla zapewnienia ciągłego nawiewu świeżego powietrza do pokoi i wyciągu zużytego powietrza z pomieszczeń tzw. „brudnych” (kuchnia, łazienka) zastosować wentylację mechaniczną nawiewno - wyciągową z możliwością sterowania wielkości strumieni powietrza do poszczególnych pomieszczeń poprzez zastosowanie centrali wentylacyjnej ze sterownikiem. Biegły dodał, że zastosowanie centrali wentylacyjnej spowoduje wzrost kosztów utrzymania związany z poborem energii elektrycznej przez wentylatory oraz koszty przeglądów i konserwacji. Koszty te można częściowo zniwelować poprzez zastosowanie w centrali nawiewno – wyciągowej wymiennika ciepła (tzw. rekuperatora) i odzysk ciepła z powietrza wydalanego na zewnątrz budynku. Na rozprawie w dniu 7 sierpnia 2018 r. biegły wyczerpująco odniósł się do zarzutów do opinii zgłoszonych w tym zakresie przez stronę pozwaną w piśmie z dnia 21 marca 2018 r. (k. 1021-1025).

Powyższe kwestie straciły jednak na znaczeniu wobec stanowiska powódek, które rozszerzając pozew w zakresie nakładów rewitalizacyjnych po przesłuchaniu biegłego, ograniczyły żądanie do kwoty 45.374,66 zł obejmującej wartość nakładów uwzględniających koszty wentylacji hybrydowej z nawiewnikami, a nie wentylacji mechanicznej nawiewno – wywiewnej, które to koszty biegły wyliczył alternatywnie w swojej opinii mając świadomość zarzutów zgłaszanych przez stronę pozwaną w innych tego typu postępowaniach co do jego opinii.

Podkreślić jeszcze raz trzeba, że ww. opinie zostały sporządzone przez biegłych dysponujących wiedzą i doświadczeniem w sporządzaniu opinii w analogicznych sprawach i są zgodne z zasadami logiki. Dodatkowo biegli w sposób wyczerpujący i stanowczy ustosunkowali się do zarzutów stron zeznając przed Sądem, w szczególności do zarzutów strony pozwanej. Podkreślić należy, że to do biegłego należy wybór metodyki opracowania opinii, a okoliczność, że opinia biegłych okazała się niekorzystna dla strony nie oznacza, że jest ona niekompletna czy wadliwa. Sporządzone przez biegłych opinie w zakresie wartości nakładów akustycznych poddawały się pozytywnej ocenie, gdyż pozostawały w zgodzie z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, osoby ją sporządzające dysponowały wysokim poziomem wiedzy i doświadczenia zawodowego, a sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków nie budził zastrzeżeń Sądu.

W sprawach, w których ustalenie okoliczności faktycznych w dużej mierze opiera się na zaawansowanych wiadomościach specjalnych, Sąd musi działać w zaufaniu do biegłego sądowego, jego rzetelności i bezstronności i to tak długo, gdy dla Sądu argumentacja opinii pozostaje logicznym uzasadnieniem wniosków biegłego. W przeciwnym razie w każdej sprawie, w której jest sporządzany dowód z opinii biegłego, Sąd w osobie sędziego z przyczyn oczywistych nie będącego specjalistą we wszystkich możliwych dziedzinach, które są poddawane mu do rozstrzygnięcia, byłby zmuszony do weryfikowania wniosków opinii biegłego poprzez dowód z opinii biegłego i tak przy tym nie uwalniając się od wątpliwości, który z biegłych ma „lepszą” wiedzę specjalną. Dopóki opinii biegłego sądowego nie można postawić skutecznych zarzutów co do braku wiadomości specjalnych biegłego w danej dziedzinie, poprawności metodologicznej (w tym zgodności z przepisami prawa), logiki i rzetelności, pozostaje ona objęta swego rodzaju domniemaniem należytej poprawności, a tym samym prawidłowości jej wniosków.

Mając to wszystko na uwadze Sąd oddalił wniosek pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z dziedziny akustyki i budownictwa.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W ramach wywiedzionego powództwa powódki zgłosiły dwa żądania - odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości oraz odszkodowania związanego z koniecznością poniesienia nakładów akustycznych w budynku mieszkalnym na tej nieruchomości. Roszczenie z tytułu spadku wartości nieruchomości było już przedmiotem rozstrzygnięcia zawartego w wyroku częściowym. Zatem przedmiotem wyroku końcowego było rozpoznanie roszczenia powódek z tytułu nakładów koniecznych do zapewnienia odpowiedniego klimatu akustycznego w związku z utworzeniem obszaru ograniczonego użytkowania wokół (...) w P. oraz orzeczenie o kosztach procesu.

Legitymacja czynna powódek w niniejszym procesie nie budziła wątpliwości i nie była przez pozwanego kwestionowana. Powódki są współwłaścicielkami nieruchomości położonej w P., przy Alei (...), w obszarze ograniczonego użytkowania lotniska P.- Ł., zabudowanej budynkiem mieszkalnym, a tym samym, zgodnie z art. 129 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013.1232 j.t.), są uprawnione do dochodzenia od pozwanego odszkodowania z powyższego tytułu.

Legitymacja bierna pozwanego wynikała z art. 136 ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska Dz. U. z 2018 r. poz. 9 i 88) stanowiącego, że obowiązany do wypłaty odszkodowania lub wykupu nieruchomości jest ten, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń w związku z ustanowieniem obszaru ograniczonego użytkowania. Niewątpliwie podmiotem tym jest w rozpoznawanej sprawie pozwana spółka, będąca właścicielem portu lotniczego, którego działalność spowodowała wprowadzenie ograniczeń.

Stosownie do art. 135 § 1 p.o.ś. obszary ograniczonego użytkowania tworzy się jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu. Obszar ten dla przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko lub dla zakładów, lub innych obiektów, gdzie jest eksploatowana instalacja, która jest kwalifikowana jako takie przedsięwzięcie, tworzy obecnie - zgodnie z art. 135 ust. 2 poś - sejmik województwa w drodze uchwał, a dla zakładów lub innych obiektów, niewymienionych w art. 135 ust. 2 poś, rada powiatu w drodze uchwały (art. 135 ust. 3 poś). Tworząc obszar ograniczonego użytkowania, wskazane organy określają granice obszaru, ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu, wymagania techniczne budynków oraz sposób korzystania z terenów wynikające z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub analizy porealizacyjnej albo przeglądu ekologicznego (art. 135 ust. 3a poś).

Jak stwierdził Sąd Najwyższy (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 546/08, publ. Biul. SN 2009/7/11 oraz Lex nr 503415; postanowienia z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, niepubl. oraz z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CZP 17/10, publ. Lex nr 584036) – które to stanowisko Sąd Okręgowy podziela, przewidziana w art. 129 p.o.ś. odpowiedzialność odszkodowawcza obejmuje także te szkody, które wynikają z przekroczenia standardów jakości środowiska w zakresie emitowanego hałasu. U podstaw tego poglądu leży wykładnia celowościowa regulacji zawartej w ustawie Prawo ochrony środowiska. W myśl tej wykładni, art. 135 ust. 1 poś, przewidujący możliwość ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, jest wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 144 ust. 1 poś, zgodnie z którą eksploatacja instalacji w rozumieniu art. 3 pkt. 6 poś, nie powinna powodować przekroczenia standardów jakości środowiska. Wyjątek ten polega na tym, że na terenie obszaru ograniczonego użytkowania, eksploatacja instalacji może powodować przekroczenie standardów jakości środowiska. Ustawodawca w art. 129 – 136 poś samodzielnie uregulował podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej podmiotu, który tę działalność podejmuje. Przesłankami tej odpowiedzialności są: wejście w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, szkoda poniesiona przez właściciela nieruchomości, jej użytkownika wieczystego lub osobę, której przysługuje prawo rzeczowe do nieruchomości, a nadto związek przyczynowy pomiędzy wprowadzonym ograniczeniem sposobu korzystania z nieruchomości a szkodą (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2010 r., III CZP 128/09, Lex nr 578138). Za tą szeroką interpretacją przemawia dążenie do kompleksowego uregulowania skutków ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania (tak: SN w postanowieniu z dnia 9 kwietnia 2010 r., III CZP 17/10, publ. Lex nr 584036).

Sąd Okręgowy nie podziela natomiast odmiennego stanowiska, wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 367/08, czy w wyroku z dnia 25 lutego 2009 r., II CSK 565/08, zgodnie z którym podstawą tych roszczeń jest przepis art. 435 kc zw. z art. 322 poś, a pogorszenie warunków korzystania z nieruchomości na skutek dozwolenia emitowania hałasu powyżej dopuszczalnego poziomu, wpływające na pogorszenie komfortu życia oraz obniżenie wartości nieruchomości, nie spełnia przesłanki z art. 129 ust. 2 poś. W ocenie Sądu Okręgowego należy przychylić się do stanowiska zaprezentowanego powyżej jako pierwsze, zgodnie z którym trzeba szeroko interpretować normę wynikającą z art. 129 ust. 2 poś, zwłaszcza, że za taką interpretacją przemawia wykładnia językowa tego przepisu. Literalne bowiem brzmienie art. 129 ust. 2 poś nie daje podstaw do dokonania rozróżnienia na poszczególne rodzaje ograniczeń sposobu korzystania z nieruchomości, skoro w przepisie tym chodzi o ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości powstałe w wyniku ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania.

Odnosząc powyższe do okoliczności sprawy stwierdzić należy, że powódki wykazały wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego w oparciu o art. 129 ust. 2 w zw. z art. 136 ust. 3 p.o.ś. co do żądania z tytułu nakładów.

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że w dniu 30 stycznia 2012 r. Sejmik Województwa (...) podjął uchwałę nr XVIII/302/12 w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska P. - Ł. w P.. Obszar ograniczonego użytkowania podzielony został na dwie strefy - wewnętrzną i zewnętrzną, w zależności od odległości

od lotniska P. - Ł. i poziomu natężenia hałasu w danej strefie, a nieruchomość powódek położona w P. przy ul. (...), znajduje się w obszarze ograniczonego użytkowania, w strefie wewnętrznej.

Zgodnie z art. 129 ust. 4 p.o.ś. z roszczeniem odszkodowawczym „można wystąpić” w okresie dwóch lat od wejścia w życie rozporządzenia lub aktu prawa miejscowego powodującego ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości. Cytowany przepis ustawy wprowadza termin zawity, niebędący terminem przedawnienia, którego upływ ma ten skutek, że roszczenie to wygasa (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2008 r., II CSK 216/2008). Terminowe zgłoszenie roszczenia odszkodowawczego obowiązanemu powoduje, że roszczenie nie wygasa, przy czym do zgłoszenia roszczenia nie jest niezbędnie konieczne jego dochodzenie przed sądem. Ponieważ jest to odszkodowawcze roszczenie majątkowe, co do którego zastosowanie znajduje art. 117 § 1 k.c. stwierdzić należy, że podlega ono przedawnieniu. Przepisy ustawy Prawo ochrony środowiska nie statuuje szczególnych postanowień oznaczających termin przedawnienia tego roszczenia. Ponieważ nie jest to roszczenie wynikające z reżimu odpowiedzialności deliktowej, nie ma podstaw do zastosowania w tym przypadku przepisu art. 442¹ § 1 k.c. Przyjąć więc należy, że roszczenie przewidziane w art. 129 ust. 2 ustawy przedawnia się w terminie ogólnym z art. 118 k.c. (w rozpoznawanej sprawie wynoszącym 10 lat). Termin ten biegnie od chwili powstania roszczenia - to znaczy od dnia wprowadzenia ograniczeń korzystania z nieruchomości w drodze ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania, od tego momentu bowiem roszczenie jest wymagalne i może być dochodzone od zobowiązanego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II CSK 161/13).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że powódki zgłosiły pozwanemu roszczenie z tytułu tzw. nakładów na rewitalizację akustyczną nieruchomości przed upływem terminu zawitego liczonego od daty wejścia w życie tej uchwały. Dokonały tego najpierw pismem z dnia 4 stycznia 2013 r., skierowanym bezpośrednio do pozwanego, a następnie pozwem wniesionym do sądu w dniu 4 marca 2013 r. Powódki zatem zgłosiły pozwanemu roszczenie przed upływem dwóch lat od wejścia w życie uchwały ustanawiającej obszar ograniczonego użytkowania, wnosząc powództwo w niniejszej sprawie przed upływem tego terminu, tj. przed 1 marca 2014 r. Przy tym samo zgłoszenie przez poszkodowanych obowiązanemu w tym terminie żądania do naprawienia szkody było wystarczające (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 6 lipca 2011r., VI Aca 14/11, publ., wyrok SN z dnia 10 października 2008 r., II CSK 216/2008).

Aczkolwiek wywoły w powyższym zakresie tracą na znaczeniu wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 marca 2018 r. w sprawie K 2/17 (Dz.U. 2018, poz. 534).

Jak wskazano powyżej bezpośrednim uszczerbkiem powódek związanym z ustanowieniem strefy ograniczonego użytkowania są również koszty związane z zapewnieniem w ich budynku mieszkalnym właściwego klimatu akustycznego. Na konieczność zapewnienia takich warunków wskazują bowiem wymagania określone w uchwale Sejmiku Województwa (...) nr XVIII/302/12. Zgodnie zaś z dyspozycją art. 136 ust. 3 p.o.ś., w razie określenia na obszarze ograniczonego użytkowania wymagań technicznych dotyczących budynków szkoda, o której mowa w art. 129 ust. 2, są także koszty poniesione w celu wypełnienia tych wymagań przez istniejące budynki i to nawet w przypadku braku obowiązku podjęcia działań w tym zakresie.

Przy dokonywaniu wykładni wskazanego przepisu należy wziąć pod uwagę, że celem uregulowań art. 129 i 136 ustawy p.o.ś. jest ułatwienie osobom poszkodowanym w wyniku wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Zatem należy przyjąć, że wskazanie na koszty poniesione w celu wypełnienia wymagań technicznych przez istniejące budynki miało wyeliminować spory co do objęcia tych kosztów obowiązkiem naprawienia szkody. Obowiązek naprawienia szkody przez wypłatę odpowiedniej sumy pieniężnej powstaje z chwilą wyrządzenia szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy rzeczy i czy w ogóle zamierza ją naprawić. Odszkodowanie bowiem ma wyrównać uszczerbek majątkowy powstały w wyniku zdarzenia wyrządzającego szkodę, istniejący od chwili wyrządzenia szkody do czasu, gdy zobowiązany wpłaci poszkodowanemu sumę pieniężną odpowiadającą szkodzie ustalonej w sposób przewidziany prawem (por. uchwała

Sądu Najwyższego z 15 listopada 2001r. III CZP 68/01, OSNC 2002, z.6, póż. 74; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 10 kwietnia 2008 r. I ACa 2/08, M.Prawn. 2010/12/692).

Wskazać należy, że szkoda w majątku powódek przejawiająca się w konieczności poniesienia nakładów rewitalizacyjnych powstała już w dacie wejścia w życie uchwały Sejmiku Województwa (...) z dnia 30 stycznia 2012 r. tj. w dniu 28 lutego 2012 r. Ustalając stan techniczny budynku mieszkalnego i wymagania akustyczne, jaki ten budynek winien spełniać, uwzględniono zatem stan przegród budowlanych na dzień wejścia w życie ww. uchwały. Przed wprowadzeniem strefy OOU dla lotniska Ł. budynek mieszkalny powódek spełniał obowiązujące wymogi w zakresie norm budowlanych ochrony przed hałasem z wyłączeniem hałasu lotniczego. Po wprowadzeniu przedmiotowej uchwały budynek nie spełnia norm dla zamierzonych poziomów dźwięku hałasu w zakresie hałasu lotniczego. Budynek ten wymaga zatem - po wprowadzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Ł. - dodatkowej modernizacji w zakresie wymiany stolarki okiennej, wykonania instalacji wentylacyjnej i wykonania w tym celu robót przygotowawczych oraz wykończeniowych.

Z uwagi na konieczność spełnienia wymogów z zakresie odpowiedniej izolacyjności akustycznej budynku powódek, zobowiązane są one ponieść nakłady na stolarkę okienną o wysokiej izolacyjności akustycznej wraz ze specjalistycznym montażem z zachowaniem warunków technicznych montażu okien o podwyższonych parametrach akustycznych. Wartość tych nakładów szacowana jest na podstawie średnich cen czynników produkcji budowlanej publikowanych przez ORGBUD – Serwis Poznań oraz SEKOCENBUD – Ośrodek Wdrożeń Ekonomiczno – Organizacyjnych Budownictwa PROMOCJA sp. z o.o. w Warszawie. Natomiast stawki robocizny, narzutu kosztów pośrednich oraz zysku i kosztów zaopatrzenia odpowiadają warunkom cenowym obowiązującym na rynku (...) usług w omawianym zakresie.

Ponieważ wzrost izolacyjności akustycznej stolarki budowlanej powoduje ograniczenie infiltracji powietrza do wnętrza budynku, adaptacja akustyczna obejmuje również działania służące poprawie sprawności systemu wentylacji. W budynku powódek, w celu poprawy izolacyjności akustycznej, optymalne byłoby zamontowanie wentylacji mechanicznej nawiewno – wywiewnej, ale rolę swoją spełni również wentylacja z użyciem systemu nawiewników higrosterownych. Wartość ww. nakładów, niezbędnych dla zachowania prawidłowego klimatu akustycznego w budynku powódek, przy zastosowaniu wentylacji z systemem nawiewników higrosterownych według cen aktualnych wynosi 45.374,66 zł brutto.

Mając powyższe na względzie Sąd w pkt 1 i 2 wyroku na podstawie art. 129 ust. 1 i 2 i art. 136 ust. 3 p.o.ś. zasądził od pozwanego na rzecz każdej z powódek tytułem nakładów na rewitalizację akustyczną nieruchomości kwoty po 22.687,33 zł, stosownie do posiadanych udziałów (po 1/2) w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości i w konsekwencji prawie własności budynku. Z uwagi na to, że strona powodowa w braku ku temu podstaw prawnych domagała się zasądzenia od pozwanego na rzecz powódek solidarnie kwoty 45.374,66 zł, Sąd w pkt 3 wyroku oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonej należności głównej Sąd co do zasady orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c., przy czym błędnie zasądził odsetki od całego uwzględnionego roszczenia od 4 marca 2013 r. zamiast od kwot po 20.000 zł od 4 marca 2013 r. i od kwot po 2.687,33 zł od dnia 8 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty.

Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, zgodnie z art. 455 k.c., po wezwaniu dłużnika do zapłaty. Wskazać należy na treść art. 363 § 2 k.c. zgodnie z którym jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Sąd podziela aktualne stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 8 listopada 2016 r. wydanym w sprawie III CSK 342/15, że w wypadku kiedy przedmiotem sporu jest świadczenie pieniężne należne wierzycielowi, w tym także świadczenie odszkodowawcze dochodzone na podstawie art. 129 ust. 2 i 4 oraz art. 136 ust 1 i 3 p.o.ś., zasadą pozostaje, że termin płatności świadczenia – w zakresie kwot nim żądanych i uznanych ostatecznie

za uzasadnione – wyznacza wezwanie dłużnika do zapłaty. Wierzyciel nie ma obowiązku wykazywania szkody poniesionej w wyniku nieterminowej zapłaty, ani udawadniania, że w chwili otrzymania wezwania dłużnik dysponował wiedzą niezbędną do oszacowania wielkości roszczenia. To na dłużniku bowiem ciąży obowiązek dowodzenia, że w tym wypadku występują szczególne okoliczności podważające powstanie stanu wymagalności roszczenia w chwili wezwania do zapłaty. W ocenie Sądu pozwany w sprawie tego rodzaju okoliczności nie wykazał. Po pierwsze już w odpowiedzi na wezwanie powódek do zapłaty z dnia 4 stycznia 2013 r. pozwany odmawiając spełnienia świadczenia w zakresie odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości, przewidywał możliwość wypłaty dobrowolnego odszkodowania na modernizację akustyczną nieruchomości w ramach procedury koncyliacyjnej. Po drugie, charakter roszczenia powódek i powszechność analogicznych roszczeń innych osób, których nieruchomości położone były w tej samej strefie obszaru ograniczonego użytkowania, w połączeniu z już wcześniej rozpatrywanymi przez sądy powództwami dotyczącymi tożsamyh roszczeń związanych z utworzeniem obszarów ograniczonego użytkowania wokół innych polskich lotnisk, umożliwiała pozwanemu oszacowanie wielkości wchodzącego w grę odszkodowania. Tym samym zasadnym było zasądzenie odsetek w sprawie od pierwotnie dochodzonej tytułem nakładów rewitalizacyjnych zgodnie z żądaniem pozwu tj. od kwoty po 20.000 zł już od dnia wniesienia pozwu do zapłaty. Powódki bowiem przed złożeniem pozwu w niniejszej sprawie, pismem z dnia 4 stycznia 2013 r., wezwały pozwanego do zapłaty odszkodowania w tym zakresie w kwocie 40.000 zł, wyznaczając termin 14 dni na spełnienie świadczenia. Początek biegu roszczenia odsetkowego rozpoczął swój bieg najpóźniej w dniu 22 lutego 2013 r., kiedy to pismem z tej daty pozwany odmówił wypłaty odszkodowania za spadek wartości nieruchomości informując, że widzi możliwość wypłaty dobrowolnego odszkodowania wyłącznie na modernizację akustyczną nieruchomości w ramach procedury koncyliacyjnej. Sąd zatem, uwzględniając treść art. 321 § 1 k.p.c., winien był zasądzić na rzecz każdej z powódek odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot po 20.000 zł od dnia 4 marca 2013 r. do dnia zapłaty, a od pozostałej kwoty tj. ponad 40.000 zł - od dnia następnego po doręczeniu wezwania do zapłaty w tym zakresie tj. od dnia 8 sierpnia 2018 r., skoro pismo zawierające rozszerzenie pozwu zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanego w dniu 7 sierpnia 2018 r.

Zauważyć przy tym trzeba, że Sąd w zakresie początku terminu naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie nie był związany poglądem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, wyrażonym w niniejszej sprawie w wyroku rozstrzygającym o apelacji pozwanego w zakresie roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu spadku wartości nieruchomości. Związanie takie następuje bowiem wyłącznie w przypadku określonym w art. 386 § 6 k.p.c.

Powódki domagały się w niniejszej sprawie łącznie zasądzenia 117.174,66 zł (71.800 zł z tytułu utraty wartości nieruchomości oraz 45.374,66 zł odszkodowania w zakresie nakładów), a taką też łącznie kwotę zasądzono na ich rzecz wyrokiem częściowym i końcowym. Z tego względu Sąd w pkt 4 wyroku orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążając nimi pozwanego w całości.

Na koszty procesu poniesione przez powódki złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 4.060 zł, koszty zastępstwa procesowego w I instancji 3.600 zł (ustalone w oparciu o § 6 pkt 6 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu) oraz w postępowaniu apelacyjnym w wysokości 2.700 zł (§ 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia) oraz uiszczony poczet opinii biegłych 7.000 zł. Łącznie jest to kwota 17.377 zł, którą Sąd w pkt 4 a) i b) wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powódek po połowie.

Nieuiszczone koszty sądowe to z kolei: różnica w należnej opłacie sądowej w związku z rozszerzonym żądaniem pozwu w wysokości 1.799 zł (liczona jako 5% od kwoty 117.175 zł) pomniejszona o kwotę 4.060 zł uiszczoną przez powódki) oraz wydatki związane z opiniami biegłych (łącznie 12.576,62 zł), nie mające pokrycia w zaliczce (7.000 zł) – 5.576,62 zł. W związku z tym na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 130³ § 2 k.p.c. i w zw. z art. 113 ust. 1 i art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd w pkt 4 c) wyroku nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu od pozwanego powyższe należności.

/-/ SSO Magdalena Ławrynowicz